

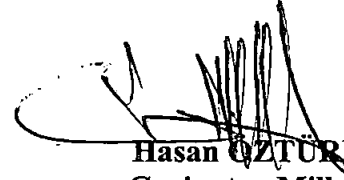

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 5 Mart 2025
Sayı: 722

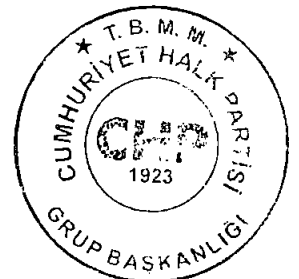
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 13.02.2025

Hasan ÖZTÜRKMEN
Gaziantep Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 5-3-2025	Esas No: 2/29-0

T B M M KANUNLAR VE KARARLAR BSK.LİĞİ
05 Mart 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
05 Mart 2025
No: 1593208

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde her gün yargı bağımsızlığına darbe vuran yeni bir gelişmeyle karşı karşıya kalıyoruz. Bunun sonucu olarak kamuoyunda yargıya güven gittikçe düşmektedir. Yargı bağımsızlığı konusunun en son ve güncel sorunu olarak “bilirkişilik kurumu” karşımıza çıkmaktadır.

Bilirkişilik kurumu, yargılamanın çok önemli bir unsuru haline gelmiştir. 2016 yılında çıkartılan 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu ile bilirkişi raporları, yargılamada hâkimi yönlendiren, karar verme sürecinde belirleyici olan bir işlev kazanmıştır. Ancak son dönemde mahkeme ve hâkimler tarafından seçilen bilirkişilerin hazırladığı raporlar, tartışma yaratmış ve bilirkişi belirleme yöntemi eleştirilere konu olmuştur.

Özellikle İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve bağlı belediyelere yönelik soruşturmalarda aynı bilirkişilerin seçilmesi, yargı bağımsızlığına ve tarafsızlığına gölge düşürmüş, kamuoyunda yargıya güveni zedeleyen bir ortam yaratmıştır. Bilirkişilerin verdiği raporların hâkim kararları üzerindeki belirleyici etkisi düşünüldüğünde, bilirkişilerin görevlendirme yönteminin yeniden ele alınması net şekilde ortaya çıkmıştır.

Bilirkişiler, Bölge Kurullarınca düzenlenen listelerden, işin mahiyetine göre mahkeme, hâkim ya da savcı tarafından seçilmektedir. Bu tercihi, hâkimlerin hüküm verme sürecindeki “takdir hakkı” kapsamında değerlendirenler olsa da ülkemizdeki yargı düzeni göz önünde bulundurulduğunda gerçekçi olmaktan çok uzaktır.

Anayasa’nın 138. maddesinin “Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasa’ya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre karar verirler” hükmü hâkime, Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak, bu sınırlar içinde nihai takdir hakkı tanımaktadır. Ancak bu hak, yargı tarafsızlığının ve bağımsızlığının tesis edildiği, siyasetin yargıya müdahale etmediği/edemediği durumlarda geçerlidir. Bizzat Cumhurbaşkanı tarafından “Turpların büyüklüğü heybede” denerek, yeni yargı operasyonlarının sinyalinin, adeta talimatının verildiği ülkelerde geçerli değildir.

Hüküm verme, hukuku uygulama hâkime ait olup, yargılama sürecine kimse karıştırılmaz ve bu hak devredilemez. Fakat seçilmiş bilirkişilerin tartışmalı raporları adeta mahkemenin yerine geçmekte, bilirkişiler de hâkim koltuğuna oturtulmaktadır. Büyük yara almış yargı düzeninde hiç olmazsa bilirkişilerin atanması düzeni acilen ele alınmalıdır. Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) kapsamındaki zorunlu müdafilik uygulamasına benzer bir işleyişin bilirkişi atamalarında da uygulanması mümkündür.

İşbu kanun teklifiyle, soruşturma ve kovuşturma aşamasında bilirkişi tayinlerinin, yargı tarafsızlığına gölge düşürmeyecek şekilde, hâkim ve savcılar tarafından bizzat değil, Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunun 63'üncü maddesindeki değişikle, bilirkişilerin hâkim ya da mahkemeler tarafından değil; usul ve esasları Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek olan Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenmesi ve bu yöntemle yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- 5271 sayılı Kanunun 64'üncü maddesindeki bilirkişi atamalarına yönelik usuller, yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığını güçlendirmek için Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı'na uygun olarak değiştirilmiştir.

MADDE 3- 5271 sayılı Kanunun 66'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında bilirkişi görevlendirme tanımında bu kanuna uygun olarak değişiklik yapılmıştır.

MADDE 4- 5271 sayılı Kanunun 69'uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki görevlendirilen bilirkişilerle ilgili "Hâkim veya mahkeme tarafından atanan" ifadesi, Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi'ne uygun olması için değiştirilmiştir.

MADDE 5- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 268'inci maddesindeki değişiklikle, bilirkişilerin hâkim ya da mahkemeler tarafından değil; usul ve esasları Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek olan Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenmesi ve bu yöntemle yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 6- 6100 sayılı Kanunun 271'inci maddesinde yapılan değişikle bilirkişi tayinlerinin, bu kanuna uygun olarak, Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 7- 6100 sayılı Kanunun 274'üncü maddesinin birinci fıkrasındaki düzenleme ile bilirkişi görevlendirme şeklindeki karışıklığın giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 8- 6100 sayılı Kanunun 281'inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki değişiklikle, bilirkişi görevlendirme yöntemindeki karışıklığın giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 9- 6754 sayılı Bilirkişilik Kanununun 12'nci maddesindeki değişiklikle, bilirkişilerin hâkim ya da mahkemeler tarafından değil; usul ve esasları Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek olan Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenmesi ve bu yöntemle yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 10- 6754 sayılı Kanunun 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasındaki değişiklikle, bilirkişi görevlendirme yöntemindeki karışıklığın giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 11- Yürürlük maddesidir.

MADDE 12- Yürütme maddesidir.

**CEZA MUHALEMESİ KANUNU, HUKUK MUHALEMELERİ KANUNU İLE
BİLİRKiŞİLİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 63'üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(2) Bilirkişiler, usul ve esasları Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek olan Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenir. Gerekçe gösterilerek bilirkişi sayısının birden çok olarak belirlenmesi, hâkim veya mahkemeye aittir. Birden çok bilirkişi atanmasına ilişkin istemler reddedildiğinde de aynı biçimde karar verilir."

MADDE 2- 5271 sayılı Kanunun 64'üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 64- (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenebilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden bilirkişi, Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenir.

(3) Kanunların belirli konularda görevlendirdiği resmî bilirkişiler öncelikle atanırlar. Ancak kamu görevlileri, bağlı bulundukları kurumla ilgili davalarda bilirkişi olarak atanamazlar.

(4) Listelere kaydedilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer il adli yargı adalet komisyonu huzurunda "Görevimi adalete bağlı kalarak, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsızlıkla yerine getireceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim." sözlerini tekrarlayarak yemin ederler. Bu bilirkişilere görevlendirildikleri her işte yeniden yemin verilmez.

(5) Engel bulunan hâllerde yemin yazılı olarak verilebilir ve metni dosyaya konulur. Ancak bu hâle ilişkin gerekçenin kararda gösterilmesi zorunludur."

MADDE 3- 5271 sayılı Kanunun 66'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında geçen "kendisini atamış olan" ibaresi "kendisinin Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenmesine karar veren" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 5271 sayılı Kanunun 69'uncu maddesinin ikinci fıkrasında geçen "Hâkim veya mahkeme tarafından atanan" ibaresi "Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenen" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 268'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 268- (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından usul ve esasları Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek olan Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenebilir."

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenir.

(3) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak kamu görevlilerine, bağlı bulundukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.”

MADDE 6- 6100 sayılı Kanunun 271’inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 271- (1) Listelere kaydedilmiş kişiler arasından Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenip görevlendirilmiş olan bilirkişilere, bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer il adli yargı adalet komisyonu huzurunda, “Bilirkişilik görevimi sadakat ve özenle, bilim ve fenne uygun olarak, tarafsız ve objektif bir biçimde yerine getireceğime, namusum, şerefim ve kutsal saydığım bütün inanç ve değerlerim üzerine yemin ederim.” şeklindeki sözler, tekrarlatılmak suretiyle yemin verdirilir. Bu bilirkişilere, görevlendirildikleri her dava veya işte ayrıca yemin verdirilmez; sadece görevlendirme yazısında, bilirkişilere önceden etmiş bulundukları yemine bağlı kalmak suretiyle oy ve görüş bildirmek zorunda oldukları hususu hatırlatılır.

MADDE 7- 6100 sayılı Kanunun 274’üncü maddesinin birinci fıkrasında geçen “kendisini görevlendiren” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve ikinci fıkrasında geçen “görevlendirilebilir” ibaresi “Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenebilir” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 6100 sayılı Kanunun 281’inci maddesinin üçüncü fıkrasında geçen “yeni görevlendireceği” ibaresi “Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenen yeni” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 3/11/2016 tarihli ve 6754 sayılı Bilirkişilik Kanununun 12’nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 12- (1) Bilirkişilik sicilinde aşağıdaki hususlar ile gerekli görülen diğer bilgiler yer alır:

- a) Bilirkişinin adı ve soyadı ile iletişim bilgileri
- b) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası
- c) Yerleşim yeri
- ç) Mesleği
- d) Temel ve alt uzmanlık alanları
- e) Çalıştığı kurum veya kuruluşun adı
- f) Bilirkişilik temel eğitim tarihi
- g) Hazırlanan rapor sayısı

(2) Bilirkişilik sicili, bölge kurulları ile hâkim ve Cumhuriyet savcılarının erişimine açılır.

(3) Bilirkişilik siciline kayıtlı kişilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları ve meslekleri gösterilmek suretiyle bölge kurulu bilirkişi listesi oluşturulur. Bu listeler alenidir.

(4) Bilirkişiler, sicile kaydolmak şartıyla yemin ederek göreve başlar.

(5) Adli ve idari yargıda görev alacak bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerde yer alan kişiler arasından usul ve esasları Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenecek olan Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenir. Ancak kendi bölge kurulu bilirkişi listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenebilir.

(6) Yüksek mahkemelerin ilk derece mahkemesi olarak baktıkları işlerde, tüm bölge kurulları bilirkişilik listelerinde kayıtlı bilirkişiler arasından Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenebilir.”

MADDE 10- 6754 sayılı Kanunun 14’üncü maddesinin ikinci fıkrasında geçen “görevlendirdiği” ibaresi “Bilirkişi Atama Bilişim Sistemi Programı üzerinden otomatik olarak belirlenen” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 12- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

